

RAN-2401000106020536

T.Y.B.A (Sem.-VI) Examination October - 2025

Sanskrit Paper : XXI

सांख्यदर्शन एवम् अनुवाद, कृति : सांख्यकारिका

Time: 2 Hours]

[Total Marks: 50

સૂચના : / Instructions

- (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the above details on your answer book

Seat No.:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

પ્ર.1. ટૂંકમાં જવાબ લખો (કાંઈ પણ પાંચ)

10

1. દર્શન શબ્દનો અર્થ આપો.
2. સાંખ્યકારિકા અનુસાર ત્રણ ગુણો કયા? નામ આપો.
3. બુદ્ધિનું લક્ષણ જણાવો.
4. લિંગશરીર એટલે શું?
5. કર્મેન્દ્રિયો કેટલી? નામ આપો
6. સાંખ્યદર્શન કુલ કેટલાં તત્વો સ્વીકારે છે? કયા કયા?
7. આધિભૌતિક દુઃખ એટલે શું?

પ્ર.2. નીચેની કારિકાઓ સાનુવાદ સમજાવો (કાંઈ પણ બે)

13

1. દૃષ્ટવદાનુશ્રાવિકઃ સ હ્યવિશુદ્ધિક્ષયાતિશયયુક્તઃ ।
તદ્વિપરિતઃ શ્રેયાન્ વ્યક્તાવ્યક્તજ્ઞવિજ્ઞાનાત ॥૨॥
2. અતિદૂરાત્ સામીપ્યાત્ ઇન્દ્રિયઘાતાન્મનોઽનવસ્થાનાત્ ।
સૌક્ષ્મ્યાદ્ વ્યવધાનાદભિભવાત્ સમાનાભિહારાચ્ચ ॥૭॥
3. પ્રીત્યપ્રીતિવિષાદાત્મકાઃ પ્રકાશપ્રવૃત્તિનિયમાર્થાઃ ।
અન્યોન્યાભિભવાશ્રયજનનમિથુનવૃત્તયશ્ચ ગુણાઃ ॥૧૨॥
4. અભિમાનોઽહંકારઃ તસ્માદ્ દ્વિવિધઃ પ્રવૃત્તે સર્ગઃ ।
एकादशकश्च गणः तन्मात्रपञ्चकश्चैव ॥२४॥

પ્ર.3. સાંખ્યદર્શનનો પ્રસિદ્ધ કાર્યકારણવાદ - સત્કાર્યવાદની વિગતે ચર્ચા કરો.

13

અથવા

પ્ર.3. નીચેના વિષયો પર ટૂંક નોંધ લખો

13

1. સાંખ્યાનુસાર પુરુષ-પ્રકૃતિ સંયોગ
2. સાંખ્યની આચાર્ય પરંપરા

1. ન મે વિદુઃ સુરગણાઃ પ્રભવં ન મહર્ષયઃ ।
અહમાદિર્હિ દેવાનાં મહર્ષીનાં ચ સર્વશઃ ॥
 2. એતાં વિભૂતિં યોગં ચ મમ યો વેત્તિ તત્ત્વતઃ ।
સોઽવિકમ્પેન યોગેન યુજ્યતે નાત્ર સંશયઃ ॥
 3. સ્વયમેવાત્મનાત્માનં વેત્થ ત્વં પુરુષોત્તમ ।
ભૂતભાવન ભૂતેશ દેવદેવ જગત્પતે ॥
 4. વેદાનાં સામવેદોઽસ્મિ દેવાનામસ્મિ વાસવઃ ।
ઈન્દ્રિયાણાં મનશ્ચાસ્મિ ભૂતાનામસ્મિ ચેતના ॥
 5. સર્ગાણામાદિરન્તશ્ચ મધ્યં ચૈવાહમર્જુન ।
અધ્યાત્મવિદ્યા વિદ્યાનાં વાદઃ પ્રવદતામહમ્ ॥
-